16. ԹԱՔԱՎԵՐԻՆ ԷՐԿՈՒ ՏՂՈՐՑԸ ՀԱՔՅԱԹԸ

Իլալ ա չիլալ մին թաքավեր, էս թաքավերիս էլ՝ էրկու աղա։ Էս էրկու տղան մին-մինու ասալ ըն. «Եկեք քյինանք փող աշխատենք»։ Ննան տանիցը տռւս ըն եկալ, շատ-խրեգյ քյինացալ, հսալ էրկու հղե։ Ըստեղ մին-մինուանից ճոկվալ ըն։ Էս պիծինը առռէ ոննավ-կլխավ կորալ ա, ամմա մեծը քյինացալ ա մին մարթի գյադա մտալ։ Էս տղաս էս տանը մին քանի վախտ կացալ ա, ննան իրան աղին ասալ ա, թա. «Ա՜ղա, մին ճորի տո, փողի տեղ ըմ գյուդում, տանեմ պեռնեմ, պիրեմ»։ Էս մարթն էտ տվալ ա էս թաքավերին տղին։

Էս տղան մին մարթ ա եր կալալ, քյինացալ մին պեցուր սարի կոշտ։ Ընդեղ էս թաքավերին տղան չըվալնեն եր ա կալալ հու. եր իլալ սարը, ընդեղ վըեսկին չըվալնեն ածալ, ննան սարիցը չըվալնեն թուլալ ա տըվալ, էն տակի մարթն էլ ճորին պեռնալ ա, թա քյինա։ Էս թաքավերին տղան մին տեղ չի քիթալ, թա վեր կյա, ճարը կտրալ ա, մին քար տրըքցըրալ ա, էն տակի մարթին անից ա կացալ, ընդեղ էն մարթը խլիփալվալ ա, մըեռալ։ Էն ճորին մնացալ ա ընդեղ պեռնած։

Էս թաքավերին տղան հինչքան ման ա եկալ, թա մին տեղ քիթնի վեր կյա, քիթալ չի։ Մինչև ուրուգյումը ման ա եկալ, մին տեղ չի քիթալ, թա վեր կյա, ախրը մին տեղ քոն ա իլալ։ Քոն իլած վախտն արաղումը տըեսալ ա, վըեր մին մարթ եկավ հու ուրան ասեց, թա. «Իրեք օր ըստեղ կենալ պիտիս, ննան ըստեղատվեր կյաս»։ Էս տղան ընդեղ իրեք օր կացալ ա, ննան առռե էն իրեքինչի քշերը քոն ա իլալ հու քշերավ ղուրթնաղալ, տըեսալ վըեր

մին կտրի յրա կազնած ա։ էս տղաս հուրթավը մտեկ ա ըրալ, տրեսալ վրեր ուրան ախպերը խեխտվում ա, հուրթավը նի յա մտալ, ախպորը պրծրցըրալ։

Ննան էս պիծի ախպերը մեծ ախպորն ասալ ա. «Ա՛խպեր, ե՛կ փախչենք, վրեր կյուլ ախպերը չիկյա մեզ օտիր»։ Ննան էս տանիցը տուս ըն եկալ, քյինացալ։ Էլհա էս պիծի ախպերը ոննավ-կլխավ կորալ ա, ամմա էս մեծ ախպերը քյինացալ ա մին պառավի տոն։ էս մեծ ախպերը էս պառավ կնգանը տանը մին քանի վախտ կացալ ա։ Ննան էս պառավս էս տղին վրեր պիլանի յա տրվալ, թա աման օր մին բաղ պաց, ման եկ, ես էլ քյինում ըմ մեր պարեկամին տոնը։ Ննան էս պառավը քյինացալ ա։

Քշերավ էս տղան քյինացալ ա մին բաղին տոռը պացալ հու էս բաղն էլ էնքան մեծ ա իլալ, վրեր քշերավ էս տղան պտկիցը փռնալ ա, դուզ քյինացալ առռե էն տակը հու ընդեղից էլ կյամ մեչը, մթնում ա իլալ։ Հու ըստհենց օրը մին բաղ ման ա եկալ, ամմա մնացալ ա թաքյ մին բաղ։ էս բաղն էլ քյինացալ ա քշերավ ման եկալ, տրեսալ վրեր առռե էն մեչին մին լավ հովուզ։

Ննան էս հովուզին քշտիցը մին պատառ քյինացալ ա, մին էլ քմակին մտեկ ըրալ, տրեսալ վրեր իրեք ղուշ եկին հովուզին քշտին թևերնեն հնեցին հու ծլեցին, հովուզին քշտին վեր տիրին, ենանան ուրանք մին լավ հիլիմալակ ախճկերք տառին։ էս տղաս վրեր տրեսալ ա, ըշտափալ ա, ընդեղ վեր ինգյալ։ Օխտը օրիցը ետնան էս պառավս եկալ ա տրեսալ, վրեր էն տղան հովուզին քշտին ըշտափած, էս տղին ծերքան փռնալ ա, եր կցրալ, հրցրալ, թա. «էտ հինչ ա՞»։ էն տղան էլ ուրան կլխին եկածը պատմալ ա։

Ետնան էս պառավը ասալ ա, թա. «Ես էլ ըմ տրեսալ, հինչքան ուզացալ ըմ, թա փռնեմ իմ տղորցս մինին հետի օղեմ, կրացալ չըմ փռնեմ»։ Ետնան էս տղան էս պառավին ասալ ա, թա. «Վրեր ես նահանցից մինը փռնեմ, ինձ հետի կօղե՞ս»։ էս պառավն էլ ասալ ա. «Հա՛, կօղեմ»։ էս տղան էլ քյինացալ ա տրեսալ, վրեր էս ա էն իրեք ղուշը եկին, թևերնեն հնեցին, ծլեցին, ենանան նի մտին հովուզին մեչը, թա լղանան։ Լղանալիս վախտը էս տղան ըիրղան մեշնակ ախճկանը ոննիցը փռնալ ա հու հովուզիցը տուս կալալ, թևերն էլ եր կալալ, մեկալնեն էլ փախալ ըն։ Ննան էն փռնած ախճիգյը տարալ ա պառավին տոնը։ Ննան պառավը հրսանիք ա ըրալ, էս ախճիգյն էս տղին երան, հու էն ախճկանը թևերն էլ էս տղան տիրալ ա ուրան սանդուղումը։ էս տղիս էլ երկու տղա յա իլալ, վրեր էլհա թևեր ա իլալ։

Մին քանի վախտ էս պառավին տանը կացալ ըն։ էս տղան պառավին ասալ ա, թա. «Ես քյինամ ըմ իմ հոր տոնը, ինքյ կալ իմ սանդուղիս պիլանին պահի, ամմա տաս ոչ իմ կնդանս»։ էս պառավը էս տղին ասալ ա. «Ա՛ տղա, քյինալ միր»։ էս տղան ասալ ա «Չէ՛ քյինալ պիտիմ»։ Ետնան պիլանին տվալ ա պառավին հու ինքյը քյինացալ։

էս տղան շատ-խրեգյ քյինացալ ա, հսալ ուրանց տոն։ էս տղան վըեր քյինացալ ա, էս կնեգյը եկալ ա պառավին անից պիլանին ինքյ կալալ, տարալ թևերը հանալ, կյեցալ, ենանան ուրան տղորցը նհետ փախալ։ էս թաքավերին տղան ընդեղ մին խիլլա վախտ կնալիցը ենանան մին էլ ետ ա տառալ էն պառավին տոնը, տրևսալ, վըեր ուրան կնեգյը ընդեղ չի։ էս տղան պառավիցը հըրցըրալ ա, թա. «Բա կնեգյս հոր ա՞»։ էս պառավն էլ ասալ ա. «Բա հի՞նչ, կնեգյտ փախալ ա, քյինացալ»։ Ենանան էս տղան ասալ ա. «Բա հունց անե՞մ, հունց չի անե՞մ»։ էս պառավս էլ ասալ ա, թա. «Ես դյիդալ չըմ, իմ ախճիգյս կըգյիդա, քյինա ընդրա կոշտը»։

էս տղաս քյինացալ ա պառավին ախճկանը տոնը, էս պառավին ախճկանիցը հրցրալ, թա. «Ես հունց անե՞մ, կնեգյս փախալ ա»։ էս պառավին ախճիգյն ասալ ա. «Վախիլ մի, ես ճար կանեմ»։ Ենանան էս պառավիս ախճիգյը աշխարքումս հինչ ղուշ-ղանաթ ա իլալ, պիրիլ ա տվալ հու լոխճիցը հրցրալ ա, թա. «[Հու] կգյի՞դա փլան կնդանը տեղը»։ Լոխ ղուշերը ասալ ըն, թա. «Գյուղում չընք»։ Մինակ մին պառավ կռկոռ, քոսուտ՝ հու ասի տեն քյիցելի, վըեր իսկի մին չեթ կապեկ էլ չի ածիլ, մին ակռավ, ասալ ա, թա. «Ես տեղը գյուղում ըմ»։ Ենանան էս տղան ասալ ա, թա. «Հունց ա՞նեմ, վըեր ինձ տանես ընդեղ»։ էս ակռավն ասալ ա, թա. «Մին շատ մեծ վըեսկի ղափաղա շինիլ տո հու ղափաղին կլխան մին քող ըրած, վըեր տու մեչին նստես»։ էս տղան էլ շինիլ ա տըվալ վըեսկի ղափաղան հու քողն էլ ակռավին ոննիցը կապալ։

էս ակռավն էլ թռչալ ա քյինացալ, էն կնդանը հայաթումը կաղնալ։ էս տղան էլ ղափաղիցը տուս ա եկալ քյինացալ արթման, տրեսալ վըեր ուրան էրկու տղերքը ընդեղ հաց ըն օտում։ Ինքյն էլ նստալ ա նհետնեն կերալ, պրծալ։ Ենանան էս էրկու տղերքը քյինացալ ըն մորը ասալ, թա. «Վըեր մունք օտում ինքյ, մինն էլ մընհետ օտում արա»։ Մարն ասալ ա. «Ծընհետ մարթ հո՞ւ պիտի ինի, խեչի լիհա սոված ըք իլալ, շուտ կերալ ըք, գյուղում ըք [թա] ծընհետ մարթա իլալ»։

Մի քանի վախտ էս մարթս ուրան էրկու տղորցը նհետ հաց ա

կերալ։ Էս էրկու տղերքը տրեսալ ըն, վըեր ուրանց նհետ մին մարթ հաց ա օտում, ամմա ուրան տրեսնում չըն իլալ։ Կյամ ըն մորը քշտին ուրթում օտում, թա մընհետ մին մարթ հաց ա օտում, մունք ուրան տրեսնում չընք։ Էս կնեգյս տրեսալ ա, վըեր ուրթում ըն օտում, ճաք-ճաք ըն կյամ, մտքումն ասալ ա թա. «Մին դոնում քյինամ սահանց նհետ հաց օտեմ, տրեսնամ, բալքյամ ղո՞րթ ա»։ Եննան ըստրա էքյսը տղորցը հաց ա տվալ, ինքյն էլ քյինացալ քշտներին նստալ, հաց կերալ։ Էս տղաս վըեր տրեսալ ա, էլ աներևույթ չի տառալ, ամմա քյինացալ ա ուրան կնգանը քշտին նստալ, նհետը հաց կերալ։ Էս կնեգյս վըեր տրեսալ ա, ճնանչալ ա, վըեր ուրան մարթն ա, շատ համանչալ ա։ Եննան էս տղաս ուրան կնեգյը հու էրկու տղան մին էլ եր ա կալալ, տարալ թաքավերին տոնը։

Աստվածանից իրեք խնձոր վեր ինկնի. մինն՝ ասողին, մինը՝ լսողին, մինն էլ՝ չի լսողին։